

Notat: Helhedsplan for Naturparken Utterslev Mose

Det er ikke planer, der mangler i Københavns kommune. I relation til Utterslev Mose findes der bl.a. en skybrudskonkretiseringsplan, en vandhandleplan, en spildevandsplan, en pleje- og udviklingsplan, en biodiversitetsplan, samt en *frivillighed i det fri* - strategi for hvordan borgernes engagement kan fremmes på det grønne område.

Og dog mangler der den *helhedsplan for Utterslev Mose*, der med afsæt i en samlet vision for naturparken formår at sikre en produktiv og innovativ synergi mellem de enkelte planer og det engagement og den kreativitet, der findes blandt de mange aktører, der brænder for at forbedre forholdene i Utterslev Mose.

I lokaludvalgene er vi af den overbevisning at de manglende varme hænder og kolde kontanter, der skal til for at forbedre vandkvaliteten, booste områdets biologiske mangfoldighed og forløse de rekreative potentialer kræver at vi får sat os sammen og udviklet en vision og strategi for Utterslev Mose. En vision, der i relation til naturgenopretning, naturpleje og udvikling af rekreative faciliteter er karakteriseret ved at være nytænkende, ambitiøs og ikke mindst konkret. Dette er afgørende for at skabe den nødvendige politiske interesse, etablere de relevante faglige samarbejder og vække den kreds af private og offentlige aktører, der skal sikre det økonomiske fundament for udarbejdelse og ikke mindst realisering af en *helhedsplan for Utterslev Mose*.

Lokaludvalgene vil gerne indgå i et samarbejde om at skabe rammerne for samt indgå i det konkrete arbejde med en helhedsplan. Det er vigtigt at helhedsplanen har sit afsæt i forvaltningen og prioriteres med de nødvendige ressourcer.

Vi vil herunder præsentere de temaer vi i regi af lokaludvalgene og netværket Utterslev Moses venner forestiller os skal i spil. Som det ses af de nedenstående beskrivelser af de enkelte lag, så trækker lagene tråde til hinanden. Styrken i en helhedsplan består i disse tråde og hvordan de knytter sig sammen.

Utterslev Mose Naturpark

Ikke mange er klar over det, men Utterslev Mose er etableret og officielt betegnet som en *naturpark*, altså et *grønt område*, der både er *natur* og *park*. I lokaludvalgene arbejder vi med en idé om at udvide naturparken til også at omfatte de boligområder og grønne områder, som grænser ned til Utterslev Mose. At tænke Utterslev Mose som et større sammenhængende biologisk system giver rigtig god mening på flere måder, ikke mindst i forhold til at skabe betingelser for et rigt og varieret dyreliv. De mange tusinde borgere, hvis boliger vil være beliggende i en naturpark vil udover den positive signalværdi knyttet til at

bo i en naturpark midt i landets hovedstad få særlig mulighed for gennem frivillige ordninger at bidrage til naturparkens biologiske mangfoldighed. Dette engagement kan ske gennem en indsats på egen matrikel i form af giffri havedrift, opsætning af redekasser, etablering af havedamme og lokale faunapassager m.v. På havelågen/hoveddøren får alle der bidrager muligheden for at opsætte et mærke der viser at man er aktivt engageret i Utterslev Mose Naturpark.

Regnvand som ressource

Kommunerne er i gang med at ruste sig til en fremtid med kraftige skybrud. Københavns kommune har i den skybrudskonkretiseringsplan, der vedrører Utterslev Mose foreslået en række tiltag, der kan lede regnvandet mod Utterslev Mose og dermed mindske presset på kloaknettet. I dag medfører de større regnhændelser at der årligt ledes i omegnen af 56 mio. liter spildevand til Utterslev Mose fra oplandet i de tre kommuner. For Utterslev Moses vandkvalitet og biologiske mangfoldighed er det afgørende at kommunernes skybrudsinitiativer resulterer i at tilførslen af spildevand via overløbsbygværkerne ophører. Herudover er det af stor vigtighed at de skybrudssystemer, der skal lede regnvandet mod Utterslev Mose udformes som grønne vejbede, der både evner at forsinke og rense vejvandet og fungere som faunapassager.

Forbedring af vandkvaliteten

Københavns kommune er forpligtiget på at opfylde målsætningerne fra EU's vandrammedirektiv om at Utterslev Mose skal have en god vandkvalitet allerseneest i 2027. I dag er vandkvaliteten officielt betegnet som 'dårlig'. Det er i dette lag, at de største udfordringer er at finde. Oprensning er dyrt og ikke synligt. Forbedringen af vandkvaliteten kræver som det første at spildevandstilførslen stoppes. I Københavns kommunes vandhandleplan foreslås en række yderligere tiltag til forbedring af vandkvaliteten, herunder punktvis fjernelse af det tykke lag af fosformættet bundslam og opfiskning af skidtfisk m.v. Disse tiltag er dog ikke tilstrækkelige for at skabe en god vandkvalitet. Der skal mere til. En helhedsplan for Utterslev Mose skal med afsæt i en målsætning om 'en god vandkvalitet' i 2027 kunne igangsætte de nødvendige analyser af hvordan en sørestaurering skal gribes an og anvise en strategi, der sikre at oprensningen sker så skånsomt som muligt og at den efterfølgende pleje af vandområdet bliver sat i system. Oprensning er i udgangspunktet meget dyrt og derfor bør processen rumme et innovationsforløb, der inddrager et tværfagligt team af forskere og eksperter i at få løst opgaven på en bæredygtig og omkostningseffektiv måde, og med rum til at afprøve nye metoder.

Biologisk mangfoldighed

I modsætning til oprensningen af sediment, behøver mere biologisk mangfoldighed ikke at være bekosteligt, men det koster tid! For at kunne have et godt grundlag for indsatserne, skal der løbende foretages diverse registreringer og ud fra dette sættes mål og tages initiativ til konkrete indsatser i samarbejde med

forskellige organisationer og foreninger. Frivillige aktører og skoleklasser ville nemt kunne indgå i samarbejdet, når rammerne er sat af kyndige folk. Der eksisterer mange fine eksempler på at skoleklasser har bidraget aktivt i naturgenopretning, hvilket også i relation til den nye folkeskolereform vil give stor mening. Herudover sætter en større biologisk mangfoldighed også krav til en anden form for drift og pleje af mosens arealer, hvor nogle områder driftes mere ekstensivt, og kræver et tæt samarbejde mellem driftsfolk og frivillige. Det urbane naturcenter som Brønshøj-Husum lokaludvalg arbejder på at få etableret ved Utterslev Mose og Naturværkstedet Streyf vil kunne spille en igangsættende og koordinerende rolle i dette arbejde.

Rekreative oplevelser og Naturplejeteams

Der er mange måder at bruge parker og natur på. Traditionelt set, har parker og natur været steder til gåture, afslapning eller få motion. Men tiderne ændrer sig også, så flere former for oplevelser kommer til. Naturen er også et læringsrum, hvor skoleklasser går på opdagelse, ornitologer ser på fugle, folk samler spiselige vilde urter, eller folk vil passe får, slå med le og spille rollespil. Erfaringerne fra såvel Utterslev Mose som andre steder i landet viser at der er stor interesse blandt borgerne i forhold til at engagere sig i naturplejeaktiviteter og tage ansvar for at pleje særligt afgrænsede naturområder. Naturplejen kan ske i form af høslæt, fåregræsserlaug, grødeskæring, opsætning og vedligeholdelse af redekasser.

Pleje og drift

Pleje- og udviklingsplanen for Utterslev Mose er udgangspunkt for årshjulet og den daglige drift af mosen, herunder hvor mange gange græsset skal slåes, hvordan krat- og sivområder plejes mm. Der er et stort pres på at nå opgaverne ift de afsatte driftsmidler. Der er store potentialer i at gentænke driftsmodellen, tænke i mere ekstensiv pleje af nogle områder, og dermed skabe rum til mere biodiversitet. Andre områder bør opgraderes og der skal være plads til mere samarbejde med frivillige aktører som høslæt, naturplejelaug, græsningslaug mm. At lade et område blive plejet af et naturplejelaug betyder ikke at driftsmidler kan spares, men at midlerne bruges på anden vis til undervisning af frivillige, redskaber og rammer og ikke mindst grundlag for et nyt og vigtigt samarbejde på tværs af ansatte og frivillige.

Brønshøj-Husum lokaludvalg

Bispebjerg lokaludvalg

Januar 2014